

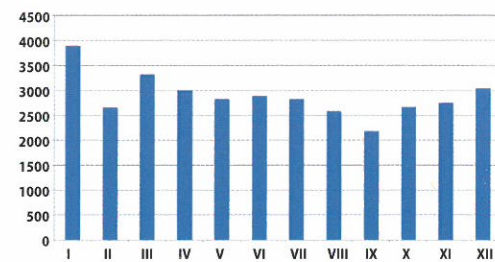
Web stranice Speleološkog odsjeka Željezničar www.speleolog.hr

Kao jedan od primarnih načina komunikacije s javnošću, izvještavanja o radu i aktivnostima, Speleološki odsjek Željezničar koristi svoje web stranice. Uz osnovne podatke o radu Odsjeka, na stranicama se mogu vidjeti informacije o publikacijama, projektima, seminarima, ekspedicijama te opisi i nacrti odabranih speleoloških objekata što ih je izradio Odsjek.

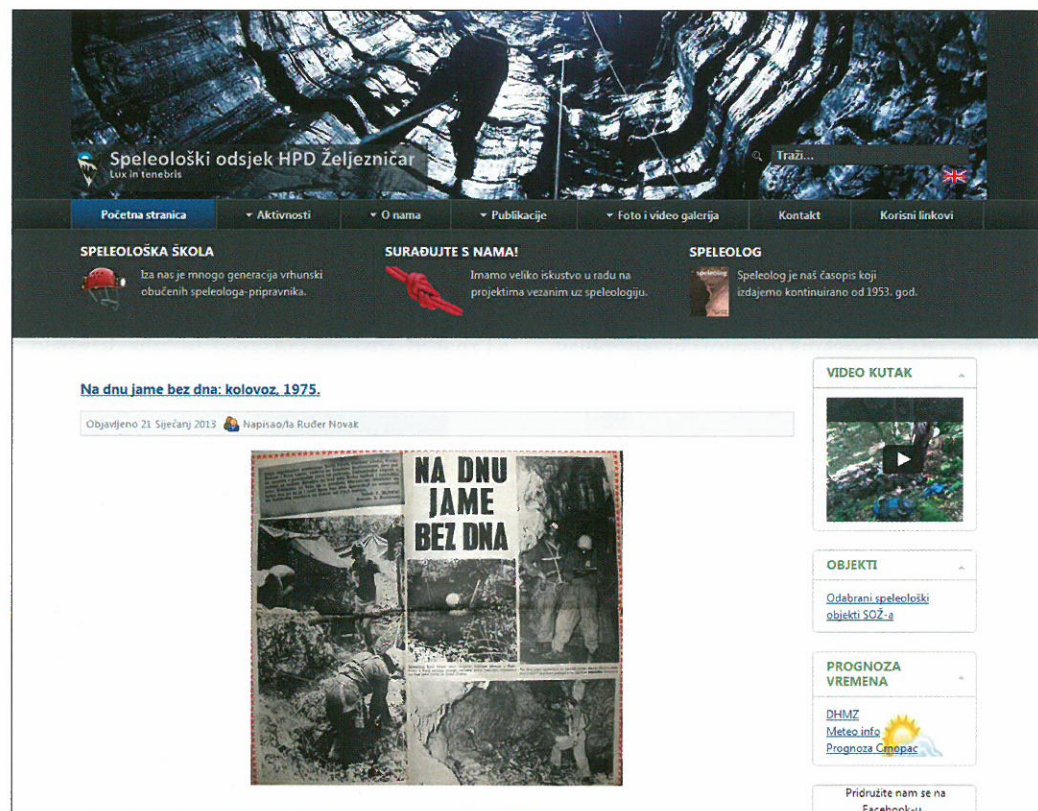
U 2012. promijenjen je urednik stranica, te je nedugo nakon toga, iz tehničkih razloga i zbog zastarjelog vizualnog izgleda stranice, promijenjen dizajn i djelomično koncept stranice radi bolje preglednosti i lakšeg snalaženja.

Tokom godine objavljena su 33 članka. Od toga su 12 članaka izvještaji s terena i 5 videa. Uz članke su objavljene i 342 fotografije.

Stranice Odsjeka posjećene su ukupno 35 154 puta. Posjećenost po mjesecima prikazuje grafikon.



Od 2000. do danas na stranicama je objavljeno 300-tinjak članaka te preko tisuću fotografija.
Ivana Gruber



IN MEMORIAM

Romana Lattinger (1935. – 2012.)

Dr.sc. Romana Ana Lattinger (18. 9. 1935. – 28. 1. 2012.) rođena je u Karlovcu gdje je završila osnovnu školu i gimnaziju. Studij biologije završila je na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Nakon što je kraće vrijeme bila nastavnik u Rijeci, od godine 1963. do 1992. radila je isprva kao asistent, a poslije kao docent na Zoologijskom zavodu Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, od kuda se zbog zdravstvenih razloga morala prije vremena povući u mirovinu. Voljela je prirodu, često je planinarila, a posebno su je privlačile vode jer je odrasla uz Kupu i Koranu. Kako se kao znanstvenik bavila podzemnim životinjama, silno je željela istraživati i u špiljskom podzemlju, pa je postala isprva član Speleološkog odsjeka PD-a »Zagreb«; od godine 1984. do 2002. je član Speleološkog odsjeka PD-a »Željezničar«, a bila je i član »Speleološkog saveza Jugoslavije« i »The National Speleological Society«, SAD. Pri kraju svoga životnog puta postala je i počasni član »Hrvatskog biospeleološkog društva«. Prošla je speleološki tečaj 1984. (XIV. Zagrebačka speleološka škola SO-a Velebit, s posjetom Jopićevoj špilji), no zdravstveno stanje joj nije dopustilo da svoje želje o istraživanju špilja i ostvari. Uspjela je započeti istraživanja faune u svega nekoliko špilja: Veternici, Baraćevim špiljama, Planinskoj jami... Kao mentor studentima vodila je izradu dva diplomatska rada vezana za faunu beskralježnjaka podzemnih voda, i to Diani Audy (poslije Garašić) koja je diplomirala na vodenoj fauni špilje Veternice i Bredi Rogulj koja se bila počela specijalizirati za istraživanja podzemnih račića iz skupine ljuskara (Ostracoda).

Na fakultetu je bila jedan od asistenata akademika prof. dr.sc. Milana Meštrova, s kojim je dugo godina surađivala na istraživanju faune



i ekologije rakova podzemnih voda. U zahvali doktorske disertacije sjetila ga se riječima »vjerojatno moje zanimanje nikada ne bi krenulo prema neobičnom svijetu tame da me nije prof. dr. Milan Meštrović prije mnogo godina vedro pozvao na suradnju«. S njim je započela prikupljati faunu intersticijskih krških vodotoka (freatika i hiporeika: prostora vodonosnika između valutica šljunka i pijeska) Hrvatske, te Bosne i Hercegovine. Jedan od značajnijih rezultata tih istraživanja bio je tada prvi nalaz osobitog račića drevne skupine porijeklom iz sredozemnih mora geološkog doba tercijara, vrste *Lymnosbaena* (= *Monodella*) *finki* (Meštrović et Lattinger-Penko, 1969), nazvanog po dugogodišnjem kustosu Narodnog muzeja i profesoru Sveučilišta u Zagrebu, zoologu dr.sc. Nikoli Finku. Tada jedini nađeni primjerak ove reliktno vrste otkriven je u intersticijskom sprudu rijeke Bosne kod Zenice. Poslije je ova vrsta nađena u većem broju i u špiljama, npr. u freatiku nekoliko špilja Tršćanskoga krasa (Fabio Stoch, 2008). U hrvatskim špiljama još nije otkrivena jer do-

sad nije bilo sustavnih istraživanja faune njenog staništa, intersticija nanosa dna i obala kopnenih voda u špiljama, zajedničkog staništa špilja i podzemnih dijelova površinskih voda.

Godine 1968. magistrirala je na ekologiji hrvatskog endemičnog račića podsusedske vodenabure *Protelsonia* (= *Stenasellus*) *hungarica thermalis* Meštrov, 1960., podzemne svojte koja svoje jedino nalazište ima u toplim izvorima potoka Dolje nizvodno od nekadašnje špilje Sv. Martina. Nažalost, stanište ovog endema područja grada Zagreba i Hrvatske danas je jako devastirano urbanizacijom i rekonstrukcijom ceste uz potok i korita potoka. Godine 1970./71. boravila je u Francuskoj, u laboratoriju *Biologie animale et générale, Faculté des Sciences, Université de Dijon*, studirajući usporedbenu morfologiju mozga i neurosekretornih stanica u vezi s mehanizmom adaptacije u površinskih svojti račića jednakonožaca na uvjete podzemnog života. Doktorirala je 1988. na ekološkoj diferenciranosti faune podzemnih voda Medvednice, pri čemu je temeljito istražila faunu i ekologiju životinja vodenog intersticija sprudova i dna sljemenskih potoka Dolje, Bliznec i Čučerje. Pri tome je pronašla da uz podsusedsku toplovodnu baburu živi u istom staništu potoka Dolje i rijetki toplovodni pužić tipičan za tople izvore pritoka Save u susjednom području Slovenije, poslije opisan kao



Romana Lattinger 1965. u svom uredu

Hadziella thermalis Bole, 1992. U sprudu izvorišnog dijela potoka Dolje iznad sela Sutinska Vrela otkrila je račića *Acanthocyclops petkovski* Pesche & Lattinger, 1983., koji je dosad poznat samo s tog lokaliteta. Po primjercima koje je skupila iz podzemnim vrstama bogatog intersticija potočnih sprudova nizinskog toka potoka Dolje, opisan je također endemični podzemni rakušac *Niphargus lattingerae* G. Karaman 1983. Još je jedna vrsta dobila po Romani ime, a to je račić ljuskar *Mixtacandona lattingerae* Rogulj et Danielopol, 1992., nađen u intersticiju spruda rijeke Save kod Opatovine.

Zbog obaveza na fakultetu nije išla na teren s članovima SOŽ-a već s kolegama s fakulteta, ali je povremeno dolazila na tjedne sastanke i godišnje skupštine SOŽ-a.

U svojoj, za biologa prekratkoj znanstvenoj karijeri, objavila je ukupno preko 25 znanstvenih, desetak stručnih i više popularnih radova, te sudjelovala s izlaganjima na 15 domaćih i 10 znanstvenih skupova u inozemstvu. Autor je i nekoliko stručnih radova vezanih za faunu špilja:

- Rod *Stelasellus* (Crustacea, Izopoda) u Jugoslaviji (Peti jugoslavenski speleološki kongres, 191-195, Skopje, Savez speleologa Jugoslavije i Speleološko društvo Makedonije,
- »Život u podzemnom svijetu« (Priroda, 1981:8-10),
- »Spilja Ramesch« (Totesgebirge, Austrija) (Priroda, 1984/1985, br. 1, str. 2-3)
- zajedno s Milanom Meštrovom »Pregled dosadašnje biološke djelatnosti istraživača podzemnih voda Jugoslavije« (Zbornik IX. Jugoslavenskog speleološkog kongresa, Karlovac, 1984:153-167, Savez speleologa Jugoslavije i Speleološko društvo Hrvatske),
- s Nikolom Tvrčkovićem »Živi svijet podzemlja« (Speleološki priručnik I, 1985:19-33, Planinarski savez Hrvatske, Komisija za speleologiju, Zagreb),
- s Nikolom Tvrčkovićem »Živi svijet podzemlja« (Naše planine, 1986, 3-4, 55-59, Planinarski savez Hrvatske).

Napisala je i priloge za »Crvenu knjigu podzemne faune Hrvatske«, koja je poslije (2009.) s promjenom urednika i koncepcije tiskana pod nazivom »Crvena knjiga špiljske faune Hrvatske«, bez tih priloga. Dugo godina (1977.-1980. i 1986.-

1989.) bila je i aktivni član Odbora za Veternicu, savjetodavnog tijela Republičkog zavoda za zaštitu prirode i Restauratorskog zavoda Hrvatske koji je nadgledao uređenje turističkog dijela špilje Veternice kod Zagreba, a u kojem se borila za očuvanje faune i prirodnih ekoloških uvjeta špilje.

Svima koji je pamte ostala je u ugodnom sjećanju. Breda Rogulj je u zahvali u svom diplomskom radu napisala o Romani Lattinger: Njezina ljubaznost i strpljenje bili su moje najljepše fakultetsko iskustvo.

Nikola Tvrčković

Zamjena spomen-ploče Ozrenu Lukiću – Luki na Velebitu

Dana 14. srpnja 2012. navršilo se 20 godina od pogibije Ozrena Lukića – Luke, pročelnika Speleološkog odsjeka PD-a Željezničar Zagreb, dragovoljca i časnika Hrvatske vojske, pripadnika planinske satnije Velebit.

Stradao je upavši u četničku zasjedu pod Malovanom na južnom Velebitu u 28. godini života.

Tim je povodom skupina njegovih prijatelja i poštovatelja iz Speleološkog odsjeka i Planinske satnije posjetila mjesto njegove pogibije, odala mu počast i zamijenila dotrajalu spomen-ploču novom, čuvajući tako uspomenu na čovjeka koji je svoj kratki život posvetio obitelji, prijateljima, prirodi i speleologiji.

Boris Lepan



Nova ploča Ozrenu Lukiću - Luki

Zeljka Lepan